

Sıkılğanlığın Ödünlenmesi (Taviz Verilmesi) (Reşat ÖNDER)

Sıkılğanlık bir ıstıraptır ve bu ıstırabı çeken kişi güven ve barış arayacaktır. Bu güven ve barışı karmaşık zeminde bulamayacağı gibi kendi bulutlu beninde de bulacak değil. Barış ve güven sıkılğana dıştan gelecek, kendi gücünü bulmaya yardım edecektir. Bu bir noktada koşulların zorunlu kıldığı bileşik yüzlü, maskeli sıkılğanla karşı karşıya geleceğiz demektir.

Davranışlarında aşırı özgür bir tavır, sertlik, aldırmamazlık, alaycılık taslayacaktır. Bu her şeyi gülünçleştirecek ve acı alay edecektir. Ancak, yüzdeki cephedeki yoğunluk, sıkılğanlık yoğunluğuna bağlıdır. Ödünlenme bir ısı ölçere benzer. Örneğin, eğer aşağılanma -10^0 'yi gösteriyorsa, ödünlenme $+10^0$ 'yi gösterecektir. Asla 0^0 'yi göstermeyecektir. Çünkü, bu nokta ancak sağalmanın (tedavinin) görüntüleyeceği bir güç noktasıdır.¹

1.Yetkincilik

Yetkincilik, bir şeyi en güzel, en iyi, en en eksiksiz biçimde yapma eğilimidir.²

Sıkılğanlardaki yetkinciliğin belirgin özelliklerini vermeye çalışacağız ki yetkincilik somutlaşmış olsun. Yetkincilikteki belirginlikler:

-Bilmediği halde bilir görünümünü vermeye çalışır. Örneğin bir alanda uzman birinin konuşmasını dinlerken söyleyen her sözcük yada bir yazar adı karşısında başını salladığı görülür; sanki evet... evet... onu çok iyi tanıyorum... O benim yabancım değildir der gibidir. Halbuki söylenenlerden pek fazla bir şey anladığı yoktur.³

-Herhangi bir alanda yetenekli olmadığı halde yetenekli gözükmeye çalışır. Örneğin, iyi daktilo kullanamadığı halde iyi bildiğini söylemesi ve iş önerilince de işi sudan bahanelerle reddetmesi. Bu geri çevirmenin ardında yatan gerçek kusurlu bir kimse olarak tanınma bunaltısı yatmaktadır.

-Zengin olmadığı halde zengin görünümü vermeye çalışacaktır. Örneğin, efendi, özgür görünümlü biri cebinde metaliği olmadığı halde başkası adına ödemede bulunacaktır. Kendisi adına yapılan ödemeleri havalı bir edayla reddedecektir.

-Yardım sever olmadığı halde yardım sever gözükmeye çalışacaktır. Örneğin, kendisine asla bir iş bulamadığı halde başkası adına iş bulmaya çalışacaktır. Dolayısıyla kendisi adına iş isteme sıkılğanlığını başkası adına ricada bulunmayla ezikliğini gidermeye çalışacaktır. Gerçekte herkes, onun bu yetkin beyefendi duruşuna alışmış olduğundan, kendisi için bir iş istemeyi aklından geçirmeyecektir. Bu görkemli beyefendi eğer fakirse daima fakir olarak kalacak ve hayatı bir kısır döngü manzarası arz edecektir. Bu tür bir kişinin

¹ DACO, a.e., s.68-69.

² DACO, a.e., s.69. (dipnottan)

³ DACO, a.e., s.70-71.

yapısında temelde, daima derin alçalma ve küçülme duyguları vardır. Yetkinciliği aslında başkalarına içsel bir meydan okumadır.⁴

Yetkinci kendi kendisiyle yüzyüze geldiği zaman bunaltıya kapılır. Çünkü kendi varoluşu ve görünmek istediği durum arasında beliren çelişkiye saplanmıştır. Öyle ki, bu durumda ya yeni silahlar hazırlayacak yada kamuoyunu geniş getirip duracaktır. Artık, sıkılgan kişi gibi yetkinci de ketlenmiştir. Bunun öyle olacağı bellidir! Kişinin içindeki kendiliğindenlik ölür, çünkü kendiliğindenliğin belirmesi gerçek kişiliğini ortaya koyma tehlikesiyle yüz yüze bırakır onu. Açık yüreklilik, dürüstlük, iyilik, erdemli hoşnutsuzluk gibi, dış görünümüne uygun düşen kontrollü kendiliğindenlikleri çıkartır ortaya.⁵

Yetkinci, yalnız yaşayan bir kişidir. Ancak, bu yalnız yaşama istemi bilgeliğin neden olduğu bir durum olmayıp ilerlemek ve kendini aşağı vurma korkusundan kaynaklanmaktadır. Bu tür bir kimse içsel olarak kurumuştur, yalnız psikolojik bir sağaltım (tedavi) onu kendine getirebilir.⁶

⁴ DACO, a.e., s.71-72.

⁵ DACO, a.e., s.72.

⁶ DACO, a.e., s.72.